

Oponentský posudek diplomové práce
Pedagogická fakulta UK,
Katedra germanistiky

Název práce: Významné césury v postavení němčiny na českých školách od roku 1918 do současnosti s přihlédnutím k podpoře aktuálního rozvoje
Autorka práce: Bc. Pavlína Dobrá
Studijní program: Učitelství všeobecně vzdělávacích předmětů pro základní a střední školy, studijní obor AJ-NJ
Vedoucí práce: PaedDr. Dagmar Švermová
Oponentka: PhDr. Tamara Bučková, Ph.D.
Datum odevzdání 7. 12. 2018

Charakteristika práce

Bc. Pavlína Dobrá se v souladu s titulem své diplomové práci zabývá historií vyučování němčině jako cizímu jazyku na českých školách za posledních sto let. Obtížnost řešení tématu spočívala jak v proměně státních útvarů, tak v proměně školství, jehož podoba vždy koreluje se společenskohistorickým děním a politickými poměry v zemi. Práce má přehledově informační charakter a lze ji přiblížit jako cenné shrnutí základního dění ve vyučování němčině jako cizímu jazyku, které je začleněno do společensko-historického kontextu a ošetřeno i fundovaným vhladem do oblasti školství a jiného vzdělávání.

Práce je napsána v českém jazyce a obsahuje celkem 61 stran textu (včetně německojazyčného resumé a seznamu zdrojů) a 12 příloh. Po jazykové i stylistické stránce lze práci hodnotit jako kultivovanou a přes velké množství dat jako práci čtivou. Jazykové resumé odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci. Seznam odborné literatury rovněž odpovídá požadavkům kladeným na diplomovou práci.

Komentáře a připomínky k jednotlivým částem práce

Diplomová práce Pavlíny Dobré je rozdělena

- na část teoretickou,

kteřá shrnuje danou problematiku v období 1918 – 1939, dále 1939 – 1945, 1945 – 1989 a v neposlední řadě se věnuje také časové periodě vymezené rokem 1989 na straně jedné a rokem 2018 na straně druhé;

řešení kapitol je analogické – diplomantka přináší základní data popisující historii republiky, podobu školství korelující s politickými poměry v zemi a roli němčiny, přičemž nezapomíná upozornit ani na pokusy o reformní počiny či podněty plynoucí z řad učitelů;

kvantitativní zkoumání jsou součástí rozboru současné situace týkající se výuky němčiny;

- a na část analyticko-teoretickou

obsahující kvalitativní zkoumání. Tato část práce přináší přehled škol a vzdělávacích programů se zaměřením na výuku cizích jazyků, které jsou dále vymezeny němčinou. V centru pozornosti se ocitly rovněž alternativní programy a iniciativy, jejichž cílem je popularizovat němčinu a podpořit její výuku.

V teoretické části je třeba vyzvednout poměrně složitou cestu k získání potřebných materiálů, s níž se diplomantka velmi dobře vyrovnala, a zároveň umění komprimace, neboť zkoumání sta let historie může být kontinuálně rozvíjeno jak do šířky, tak do hloubky.

Prvky kvantitativního zkoumání se v této části soustředí na období po roce 1989 obsahující informace o změnách ve školském systému. Z těchto změn vyplynul zvýšený zájem o němčinu po sametové revoluci a posléze její upozadění do převažující role druhého cizího jazyka. Diplomantka se rovněž zabývá vyučováním němčiny z perspektivy školní praxe: reflektuje možnosti výuky cizím jazykům, které jsou dány jednotlivými programy (zde se soustředí na program Základní škola, který je na českých školách programem nejrozšířenějším). Pavlína Dobrá se dále věnuje kurikulárním dokumentům (konkrétně RVP pro různé typy škol) a přináší statistické údaje mapující zájem o vyučování němčině z pohledu jednotlivých krajů. Po formální stránce je nutné upozornit na drobný nedostatek spočívající v delších citacích z oficiálních dokumentů, které nejsou odpovídajícím způsobem naformátovány (nejsou převedeny do písma velikosti 11 a řádkování 1 – např. na str. 32). Větší přehlednosti by napomohlo rovněž číslování tabulek v textu a jejich ošetření názvy.

V analyticko-teoretické části se objevují prvky kvalitativního zkoumání. Nalezneme je v prezentaci vzdělávacích programů se zaměřením na výuku německého jazyka, kterou reprezentují např. Rakouské gymnázium, Německá škola – škola česko-německého setkávání, Gymnázium Thomase Manna. Při prezentaci těchto škol diplomantka neopomíjí ani stránku metodiky, když se zaměřuje na metodu CLIL (Content and Language integrated learning) a mimo jiné se soustředí také na možné doplňující výstupy jazykového vzdělávání, kterými jsou Německý a Rakouský jazykový diplom. Kvalitativní pohled na postavení němčiny lze spatřit také v prezentaci podpůrných iniciativ objevujících se mimo oblast standardního školství, které jsou garantovány např. Goethe-Institutem nebo Česko-německým fondem budoucnosti. Také zde se Pavlína Dobrá soustředí především na stránku jazykově-vzdělávací, jejíž význam lze spatřit např. ve zdůraznění iniciativ Tandem nebo Šprechtíme, jimž jsou věnovány samostatné podkapitoly. Také tuto část práce považuji za zdařile koncipovanou a odborně fundovanou. K formálnímu vypracování nemám připomínky.

Resumé práce

Vzhledem k významu tématu i kvalitě jeho zpracování se domnívám, že německojazyčné resumé mohlo být vypracováno podrobněji.

Celkové hodnocení

Diplomovou práci Bc. Pavlína Dobrá *Významné césury v postavení němčiny na českých školách od roku 1918 do současnosti s přihlédnutím k podpoře aktuálního rozvoje* považuji i přes drobné formální nedostatky za velmi zdařilou a domnívám, že by se ve zkrácené podobě mohla být cenným příspěvkem např. do časopisu Cizí jazyky. Práci doporučuji k obhajobě.

Náměty k diskusi při obhajobě

- Jakým způsobem jste potupovala při rešerších o nejstarších Vámi analyzovaných obdobích? Která z časových period pro Vás byla nejzajímavější a proč?
- Ohlížela jste zpět v horizontu 100 let. Tato skutečnost by mohla zlákat k hypotetické otázce, jak bude vypadat situace vyučování němčině na našem území za dalších 100 let. Takovou otázku obhajoba odborné práce sice neumožňuje, avšak podrobná analýza posledních 30 let dovoluje zeptat se Vás, jaký vývoj odhadujete v budoucích deseti letech a co z toho vývoje může vyplývat pro vzdělávání učitelů i školní praxi.